

«Сила у рівності»

— під таким гаслом пройшов Київський Форум рівних можливостей

У четвер, 3 вересня 2020 року у Києві відбувся **Форум рівних прав і можливостей**, покликаний сформувати порядок денний для столиці, що взяла зобов'язання використовувати свої повноваження і партнерства для досягнення більшої рівності громадян.

Учасниці та учасники Форуму обговорили, які можливості відкриває для Києва Європейська Хартія рівності, як оцінити спроможність міста у сфері боротьби з гендерно зумовленим насиллям, а також, як давати відсіч викликам, що пов'язані із коронавірусною кризою.

Відкрив Форум **міський голова Києва Віталій Кличко**. У своїй промові він нагадав, що столиця в листопаді минулого року вирішила приєднатися до Європейської Хартії рівності жінок та чоловіків у житті місцевих громад.

«За 15 років існування цієї Хартії до неї приєдналися 1872 міста та 36 країн світу. Асоціація міст України розпочала цей процес два роки тому, і за цей час 80 органів місцевого самоврядування, серед них 60 міст та містечок взяли на себе зобов'язання дотримуватися правил рівності в своїй діяльності задля розвитку цього проекту в нашій країні. Це дуже гарний показник, і ми будемо поширювати участь у цьому вкрай важливому проєкті», – запевнив мер.

Він також пригадав, що скандинавські країни традиційно посідають перші місця за Міжнародним індексом щастя.

«Це показник, що відображає добробут людей у різних країнах світу. Країни, що давно запровадили політику гендерної рівності, зрозуміли, що політика підтримки жінок – це інвестиція в економіку й нові можливості соціальної стабільності. Наприклад, існує гостра проблема, яку вирішують європейські міста – різниця між заробітними платами жінок і чоловіків. За даними Пенсійного фонду, середня зарплатня чоловіків трішки більше 20 тисяч, жінок – близько 14 тисяч. Тобто різниця майже 30%. Жінок рідше

призначають на високі посади, вони виконують більше неоплачуваної роботи, беруть на себе догляд за дітьми, за членами родини, тому мають меншу пенсію. На мою думку, після пандемії місцеві органи влади несуть відповідальність за пошук нових моделей мобільності сприйняття, більш соціальних та інклюзивних моделей. Ми обрали цей курс і вивчаємо кращі практики країн світу для створення системи протидії насильству та допомоги постраждалим від коронавірусу», – наголосив міський голова Києва.

Також у межах Форуму відбулося **спілкування Віталія Кличка з міськими головами європейських столиць**. Співрозмовники міського голови акцентували свою увагу на тому, як змінилося життя їхніх міст у період пандемії.

Так, **мер міста Берн Алек фон Граффенрід** заявив, що міська влада почала шукати способи, як допомогти жінкам пережити карантин.

«Наприкінці вересня у Швейцарії буде референдум щодо відпустки по догляду за дитиною для чоловіків. У нашій країні не було батьківської відпустки або давали лише один день. Ми хочемо продовжити її до 14 днів. Але так чи інакше, дуже важливо знайти гармонію між роботою й особистим життям, тому потрібно ділити домашні обов'язки між чоловіками й жінками, щоб вони разом давали раду усім домашнім справам. COVID показав нам, що треба зробити крок уперед і ставати кращими в цьому», – пояснив Алек фон Граффенрід.

У свою чергу, **мерка Стокгольма Анна Кеніг Йельмюр** зазначила, що для того, щоб пережити пандемію, треба бути «стійким містом» і поділилася з Віталієм Кличком своїми спостереженнями.

«Один із ключових факторів такого міста – безпека. Щоб ніхто, незважаючи на стать, не потерпав від насилля чи від сексуальних домагань. Проте ми всі розуміємо, що ризик гендерного насильства підвищується під час карантину. Ми проводимо більше часу вдома, але для жінок та дітей ця ситуація може означати збільшення домашнього насилля. З усього світу нам надходять звіти про це. Однак у Стокгольмі, ми бачимо лиш невелике збільшення кількості жінок, що шукають допомоги у наших центрах боротьби з домашнім насиллям... Я переконана, що врахування гендерної проблематики має бути частиною наших щоденних справ навіть тоді, коли такі тяжкі часи закінчатся», – підсумувала мерка Стокгольма.

Тим часом **мер Познані Яцек Яськовяк** зауважив, що коли його місто приєдналося до Хартії рівності, виявилось, що на керівних посадах у мерії чоловіків в рази більше, ніж жінок.

«Тож ми почали проводити політику заохочення жінок до роботи у міській раді. Зокрема, проводяться тренінги для працівників міськради, реалізовуємо проекти, які підтримують повернення жінок до роботи після декретної відпустки. Адже одне з найважливіших завдань – це надати можливість жінкам поєднувати роботу і

материнство. І розвиватися професійно, незважаючи на всі труднощі пов'язані з цим», – наголосив Яцек Яськовяк.

Перша дискусійна платформа: рівні права й можливості у місцевих громадах

Під час першої дискусійної платформи йшлося про пріоритетні кроки для Києва на шляху до впровадження політики рівних прав і можливостей. Модерувала дискусію **заступниця голови КДМА Марина Хонда**. Учасниці та учасники з-поміж іншого обговорили, чому гендерна рівність важлива для процесу євроінтеграції України, а також як збільшити можливості жінок впливати на прийняття рішень.

«Нова якість політики – це про можливість жінок впливати на рішення. Якщо йдеться про Верховну Раду, то в нас там уже великі успіхи, бо в першому скликанні було 2%, а зараз у нас уже 21% жінок. І це свідчить про хороші зміни в країні. Але коли ми говоримо, чи можуть жінки реально брати участь у вирішенні тих чи інших питань, то ви можете побачити, що якимось так у нас так склалося, що віцеспікерками стають жінки, а от спікерами є чоловіки, що теж можна змінювати, як на мене. І з 23 комітетів у парламенті лише три комітети очолюють жінки. Якщо говорити чесно, то це не комітети з бюджету чи з податків, і не комітети, де ухвалюються реальні рішення», – зазначила **віцеспікерка Верховної Ради Олена Кондратюк**.

Перша заступниця міністра закордонних справ України **Еміне Джапарова** наголосила, що потрібно усвідомлювати важливість дискурсу, який ведеться навколо гендерної проблематики.

«І це не про квоти, закони чи нормативну базу. Це про природне сприйняття жінки і про її інтеграцію в суспільство. Для мене є тривожними цифри, якими ми оперуємо. Результати дослідження, проведеного в Україні минулого року Організацією безпеки і співробітництва в Європі, свідчать, що 26% жінок зазнали фізичного або сексуального насильства з боку партнера. Дві третини жінок потерпали від психологічного насильства з боку партнера (це при тому, що середній показник у країнах ЄС – приблизно 40%). І лише 7% жінок, що потерпали від насильства свого партнера, і 12% – від насильства попереднього партнера, – звернулися до поліції. Тобто зрештою, мені здається, що гендерний дискус – це про таку культуру, коли жінка має мужність відстоювати свої права», – наголосила **Еміне Джапарова**.

Посол Королівства Швеція в Україні Тобіас Тиберг розповів що довіра до муніципалітетів в Україні зростає не в останню чергу й тому, що там працюють жінки.

«Швеція давно підтримує громади по всій Україні, тож ми з власного досвіду знаємо про те, як багато працюють виборні представники влади та інші посадовці на муніципальному та на місцевому рівні. До того ж, на місцевому рівні процент жінок на керівних посадах вищий, ніж на інших рівнях. Тому я й не дуже здивувався, коли

дізнався, що органам влади на місцях довіряє найбільше українців», – пояснив Тобіас Тиберг.

Друга дискусійна платформа: протидія домашньому та гендерно зумовленому насильству

У межах другої дискусійної платформи шукали відповідь на питання, як ефективно протидіяти проявам домашнього та гендерно зумовленого насилля. Учасники та учасниці **за модераторства Почесної Амбасадорки Фонду Народонаселення в Україні Марії Єфросиніної** обговорили, які успішні ініціативи країн і міст ЄС у сфері боротьби з домашнім насиллям варто втілювати в Києві.

«Із травня цього року Фонд ООН у галузі Народонаселення в Україні розпочав нову програму з запобігання та протидії насильству. Ключовим напрямком цієї програми є побудова стійких механізмів захисту та допомоги постраждалим особам. Тобто ми можемо переходити від теорії до практики. Україна вже має більшість необхідних законів, які дозволяють нам боротися із насильством, і тут я б мала сказати, що вау, в нас усе круто. Але ми чудово розуміємо, що до імплементації законів є багато питань. Тобто ще треба багато робити для того, щоб упроваджувати це законодавство, і щоб закони почали діяти», – зауважила **Марія Єфросиніна**.

У свою чергу, **заступниця голови КМДА Марина Хонда** наголосила, що боротьба з гендерно зумовленим насильством наразі в пріоритеті для міської влади. Вона зізналася, що була шокована, коли почала заглиблюватися в питання насильства в родині.

«Коли ми почали вивчати це питання і відкрили нашу першу гарячу лінію, я була шокована кількістю тих телефонних дзвінків, які ми отримали. І 15% дзвінків були від чоловіків – це мене здивувало. Давайте подумаймо, що це за насильство? Це хлопчики з інвалідністю у візках, які все життя прожили з мамою. З роками догляду за такою дитиною мама фізично та психологічно виснажується і починає застосовувати фізичне насильство. І все це не просто про кримінальну відповідальність. Це глобальна системна проблема. Ні за рік, ні за два її не вирішити. У нас є 16 днів проти гендерного насильства. Але це акція, а насправді кожен день має таким бути», – наголосила **Марина Хонда**.

Про пріоритетні напрямки боротьби з гендерним насиллям говорила також і **амбасадорка Великої Британії в Україні Мелінда Сіммонс**. За її словами, в її країні також наразі спостерігається різке збільшення повідомлень про насильство в родині.

«Ми виявили, що кількість викликів зросла на 25% із моменту введення в дію карантинних заходів. Тож сьогодні всі ми змушені забезпечити ефективну багатогалузеву підтримку тим, хто найбільше її потребує, та знайти інноваційні рішення для тих, хто все більше змушений залишатися в закритому режимі зі своїми кривдниками. Захист прав своїх громадян є пріоритетом для всіх урядів. Саме тому

Велика Британія підтримує проект указу президента України про невідкладні заходи щодо захисту прав та інтересів жертв домашнього насильства», – сказала амбасадорка.

Вона також нагадала, що Велика Британія з 2015 року фінансує Фонд ООН у галузі Народонаселення в Україні, і завдяки цьому фінансуванню були підтримані дуже важливі міжгалузеві служби.

«Це і підтримка пунктів надання медичних послуг, і створення мобільних груп психосоціальної підтримки, спеціалізованих мобільних груп для ветеранів та їхніх сімей, а також розвиток 45 спеціальних мобільних бригад поліції, які проходять підготовку для реагування на випадки насильства в сім'ї. Щиро дякую партнерам, завдяки яким понад 30 тисяч українців отримали високоякісну допомогу. Я на власні очі бачила, якою помічною є індивідуальна та швидка підтримка потерпілих від насильства у Києві, Слов'янську та Бердянську. Відтепер жінки в цих містах можуть шукати підтримку та повідомляти про зловживання, які раніше залишалися без контролю», – підсумувала Мелінда Сіммонс.

Третя дискусійна платформа: подолання гендерних наслідків COVID-19

Третя дискусійна платформа була присвячена новим викликам, що пов'язані з пандемією COVID-19. Розмову **модерувала директорка Фонду Олени Пінчук Ольга Руднєва**. Спікери та спікерки обговорили, як в Україні та світі долають наслідки економічної кризи, спричиненої пандемією.

Нургуль Асилбекова, керівниця проєкту «Просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок в рамках реформи децентралізації в Україні», ООО Жінки в Україні, розповіла, як пандемія вплинула на жінок, і чому саме жінки потребують найбільшої підтримки. Вона посилалася на результати досліджень, наголошуючи, що в найтяжчій ситуації опинилися ті домогосподарства, які очолюють жінки.

«Коли ми говоримо про самотніх батьків, ми розуміємо, що в Україні 93% таких батьків – це жінки. Тобто треба уявляти портрет родини з самотніми батьками – це жінки, це родини з трьома і більше дітьми, родини з дітьми до року, родини, де є літні люди (а 65% літніх людей в Україні – це жінки). І також є різниця – місто-село. Тому треба розуміти, що є фемінізація бідності, і зараз вона поглиблюється. Жіноча бідність автоматично підтягує за собою дитячу бідність, і от ми бачимо, хто саме постраждав від пандемії, і хто буде платити цю високу ціну, яку зараз платить людство», – зауважила **Нургуль Асилбекова**.

Крім того, вона навела результати дослідження, яке проводили ООН Жінки разом із Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН. Там ідеться про те, що 60% малих і середніх підприємств у період пандемії скоротили більше жінок, ніж чоловіків. Крім того, жінки-підприємці відчувають більші труднощі у виплаті податків

та зборів, ніж чоловіки, вони більше скоротили ринки збуту, більше звільнили людей, відправили їх у неоплачувані відпустки, і в них залишилося менше оборотних коштів.

«Коли робили опитування отримання допомоги, вийшло що жінки отримали меншу підтримку від бізнес-асоціацій та від інших бізнес-структур, ніж чоловіки-підприємці. Це тому, що бізнес-асоціації орієнтовані на чоловічий бізнес, немає критичної маси жінок, які будуть ухвалювати рішення щодо розподілу коштів, щодо того, як буде розподілятися кризовий пакет, який зараз формується урядом, які підприємства будуть у першу чергу підтримані. Що цікаво – коли запитали, як можна допомогти, то чоловіки говорили про кредитування, в той час як жінки просили знизити податки і збільшити соціальні пакети», – підсумувала **Нургуль Асилбекова**.

Керівниця Проєкту «Гендерне бюджетування в Україні» Оксана Кисельова також розповіла про дослідження щодо впливу пандемії на бізнес. За її словами, карантинні заходи, які були введені урядом щодо закриття закладів харчування та перукарень, боляче вдарили перш за все по жінках, адже саме жінки складають від 70% осіб, які займаються цим бізнесом.

«Натомість заборона на перевезення пасажирів, безперечно, вплинула на зайнятість чоловіків. Бо в цих сферах до 80% зайняті саме чоловіки. Що стосується Києва, то за даними міського центру зайнятості, на початку серпня на обліку перебували 25 тисяч безробітних. Серед них 61% – це жінки. 25% зареєстрованих безробітних працювали в сфері торгівлі та надання послуг. Разом із тим, по Києву я не знайшла даних, а ось на національному рівні жінкам не вистачає робочих місць. Те, що пропонують центри зайнятості, не підходить для тих жінок, які втратили роботу», – зазначила Кисельова.

У свою чергу, заступник директорки департаменту економіки та інвестицій **КМДА В'ячеслав Панченко** розповів про ініціативи міської влади.

«Ми зробили дуже великий крок – внесли у порядок формування міських цільових програм гендерну рівність. Тобто зараз усі програми спрямовані на те, щоб коли формується міська цільова програма, обов'язково враховується гендерна рівність і загальний доступ. Наприклад, рівний доступ до кредитування, до грантів. Іде оцінка, щоб нікому не надавалася перевага», – зазначив В'ячеслав Панченко.

Тим часом директор департаменту соціальної політики **КМДА Руслан Світлий** запевнив, що Київ готовий до другої хвилі пандемії.

«Ми сьогодні маємо 14,5 тисяч захворювань. Місяць тому було 9 тисяч. Два місяці тому – 5 тисяч. Усі розуміють, що друга хвиля йде, вона вже в нас. COVID-19 нікого не залишив невразливим. Коли почалася пандемія, окремим дорученням кийського міського голови був створений єдиний координаційний центр, ми за 10 днів розгорнули повноцінний штаб допомоги по всьому місту. Що стосується сфери соціального захисту, то Київ зараз має більш ніж 10 видів матеріальних допомог на суму майже 700 млн грн

в рік. При першій хвилі ми збільшували допомогу людям, які опинилися у складних життєвих обставинах (а кількість таких людей істотно зросла). У разі другої хвилі пандемії ми так само ефективно працюватимемо. Я хочу запевнити, що Київ має всі ресурси, щоб не залишити людей напризволяще», – наголосив Руслан Світлий.

За словам заступниці голови КМДА, відповідальної за впровадження політики гендерної рівності Марини Хонди, Київ створює порядок денний для впровадження політики рівності у всіх сферах життя. Успішні практики європейських міст ще раз показали: дотримання рівних прав, просування жінок мають визначальне значення для розвитку та соціальної стабільності. Пропозиції, рекомендації та проблемні питання, про які йшлося на Форумі, допоможуть визначити дорожню карту реалізації Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у місті Києві.